

ACADEMICA LAUDATIO PRO PROFESSORE ERNST CHR. SUTTNER

Onorat Senat,
Domnule Profesor Ernst Chr. Suttner,
Doamnelor, domnișoarelor și domnilor,

Nemaiîntâlnita diversificare a orizontului istoriografic și, totodată, continua adaptare și îmbogățire a utilajului mental și material, utilizat de cei care slujesc Biserica și practică un anumit „meșteșug istoric” fac parte, după cum au avut ocazia să constate chiar și studenții, din evoluția istoriografiei contemporane. Pe firul unei anumite formule istoriografice, care pe de o parte asigură utilitatea discursului istoric contemporan și pe de altă parte incomodează spiritul conservator în cunoașterea umană, se pune în fața slujitorului zeiței Clio mărturisirea unei opțiuni, între **istoria-reconstituire și istoria-interpretare, între istoria-perioadă și istoria-problemă.**

Gândurile de mai sus, care încearcă să se transforme uneori în obsesii, amintindu-ne de anumite coordonate ale școlii istorice de la *Annales*, le socotim oportune, dacă avem în vedere dificultatea misiunii de astăzi: apropierea și efortul de înțelegere față de opera scrisă a Pr. Prof. Univ. Dr. Ernst Chr. Suttner de la **Alma Mater Viennensis**. Domniei sale i se conferă, acum și aici, în urma hotărârii Senatului Universității „1 Decembrie 1918”, titlul de **Doctor Honoris Causa** în Istorie, onorând o impresionantă activitate și o densă operă, dedicate Bisericii și Istoriei ei, din perspectiva raporturilor între Creștinătatea apuseană și cea răsăriteană (de la momentul fondării orașului capitală Constantinopol până în secolul al XX-lea).

Profesorul Ernst Chr. Suttner (n. 1933) este, cum afirma, cu îndreptățire, un cercetător, o **instanță istoriografică**, dacă avem în vedere impresionantul **Curriculum vitae** ori **Lebensfauf** (cum îi place domniei sale să scrie) și discursul istoric, de foarte multe ori incitant și care obligă lectorul să mediteze, efort pus sub **semmul ecumenismului**, ilustrat de trei cărți, reprezentative, aș îndrăzni să afirm, pentru istoriografia istoriei Bisericii. După temeinice studii universitare în domeniile **Teologie și Filosofie**, încheiate la Regensburg (1953-1954) și continuate la Universitatea Papală Gregoriană din **Cetatea Eternă** (1954-1960), unde va fi și alumn la **Collegium Germanicum et Hungaricum**, la **Collegium Russicum**, obține licența în **Filosofie** (1956) și, 4 ani mai târziu, în **Teologie**, Ernst Chr. Suttner va fi, între 1962-1975, colaborator științific la Seminarul pentru Teologie și istoria Răsăritului creștin, la Universitatea din Würzburg.

Cred că nu greșesc, dacă afirm că o primă apropiere sistematică a Pr. Prof. Ernst Chr. Suttner de trecutul istoric românesc, inclusiv de istoria Bisericii, datează din perioada septembrie 1968-martie 1969 – să nu uităm de anii „dezghețului” politic și cultural din istoria contemporană a României! –, când onorează un mai îndelungat stagiul de documentare la București. Va citi, cu precădere, la Biblioteca Academiei Române și va lua contact cu realități culturale, bisericesti, politice și sociale dintr-o țară europeană care înainta pe drumul „democrației populare”. În această perioadă apare, credem, și interesul pentru limba română, pe care, după cum spunea cineva pe coridor, „o rupe destul de bine”. Însă, consacrarea universitară a oaspetelui la Alma Mater Apulensis va fi înregistrată, începând cu anul 1975, când va onora funcția de Profesor „für Patrologie und Östkirchenkunde an der katholischen-theologischen Fakultät der Universität Wien”, până în luna septembrie 2002. La îndemâna unei astfel de consacrări academice înțelegem de ce Prof. Ernst Chr. Suttner va fi ales, din 1979, membru în Comisia Internațională pentru Dialog Teologic Oficial între Biserica Ortodoxă și Catolică și de ce prestigioasele **Österreichische Akademie der Wissenschaften**, respectiv **Academia Scientiarum et Artium Europaea** îi acordă calitatea de membru, în 9 mai 1989, respectiv la 22 noiembrie 1991.

Un astfel de **Curriculum vitae** explică și, de ce nu, justifică impresionanta operă teologică și istorică scrisă, având multe tangențe și cu discursul istoric românesc contemporan. Poate, pe unii din cei prezenți în Aula Magna îi nedumerește gestul Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia care, la propunerea Consiliului Facultății de Istorie și Filologie, acordă titlul de **Doctor Honoris Causa** în Istorie unui erudit Preot și Profesor. Domnia sa a dovedit, prin ceea ce a scris până acum, înclinația față de cercetări interdisciplinare, răspunzând astfel exigențelor discursului științific actual, simțindu-se la fel de bine pe teritoriul mișcător al Istoriei, unde relativismul este la el acasă, după cum stăpânește sfera Teologiei. Nu știu, dacă investigațiile interdisciplinare, la care a aderat în cunoștință

de cauză Profesorul Ernst Chr. Suttner, împrăștiie starea pascaliană a unor cercetători! Dar este cert, că rezultatele unui astfel de efort istoriografic, modern și necesar sunt oferite și cititorilor din România, dacă ținem seama de cel puțin trei din volumele semnate de „Civis Viennensis”. Fără să intru în comentarii istoriografice sofisticate și fără să apelez la așa-zisele „speculationes theologicae”, amintesc volumele în cauză: *Das wechselvolle Verhältnis zwischen der Kirchen des Ostens und des Westens im Lauf der Kirchengeschichte*, din care a apărut a doua ediție, anul trecut, la Fribourg. La îndemână ar fi și o tălmăcire românească, sub titlul *Bisericile Răsăritului și Apusului de-a lungul istoriei bisericești*, Iași, 1998, 158 p. În același an a fost tipărită și o variantă rusească. În 1999 a apărut la „Augustinus” din Würzburg, în cunoscuta serie *Das östliche Christentum*, o lucrare modernă, prin concepte și metodă și necesară datorită perspectivei ecumenice propuse: *Die Christenheit aus Ost und West auf der Suche nach dem sichtbaren Ausdruck für ihre Einheit*. Valorificând la cote superioare procesul de evoluție a creștinismului, pe firul dialogului între Est și Vest, autorul insistă asupra fenomenului în toată complexitatea lui și pune în evidență vizibilul efort către **o posibilă unitate în diversitate**. În sfârșit, dar nu în ultimul rând, într-o mai recentă carte, *Schismen, die von der Kirche trennen, und Schismen, die von ihr nicht trennen*, apărută anul în curs la Fribourg, Profesorul Suttner probează – pentru a câta oară? – puterea de analiză și sinteză a cercetătorului experimentat, familiarizat cu Teologia și Istoria generală, surprinzând cauzele, desfășurarea și consecințele schismelor în toată complexa lor dialectică. La îndemâna binomului **cauză-efect**, autorul se dovedește familiarizat cu un impresionant strat istoriografic, surprinzând **progresul** dar și **regresul** ilustrat de schisme în istoria Bisericii. Nu ne îndoim, că traduceri, pregătite de Profesor, în limbile română și ucraineană se vor bucura de succesul scontat.

O parte dintre dv. știu câte ceva despre activitatea didactică, pe care o desfășoară Profesorul Ernst Chr. Suttner la Facultățile de Teologie Ortodoxă și Greco-Catolică din Cluj, Oradea și Arad, unde susține, cu audiență printre profesori și studenți, prelegeri și seminarii, chiar și la învățământul postuniversitar. Nu ne îndoim, că domnia sa își valorifică, pe firul unei anumite comprehensiuni științifice, opera scrisă până acum, oferind anumite **Einführungen, direcții** ori **coridoare** – nu știu, care ar fi termenul cel mai potrivit? –, rezultatele unora din cercetările sale asupra istoriei Bisericii românești. Ne gândim, acum și aici, la un volum de peste 300 p., tipărit în Viena, în 1978, intitulat simplu dar convingător, *Beiträge zur Kirchengeschichte der Rumänen*. Însă, cu permisiunea dv., aș insista asupra conținutului de idei al celor două volume, în total peste 640 p., editate la Würzburg, în 1997, la „Augustinus” Verlag, în cunoscuta colecție *Das östliche Christentum*. Pe firul unor meditații inteligente asupra raportului Bisericii cu popoarele și a popoarelor cu Religia, Ernst Chr. Suttner își spune cuvântul avizat, într-un generos capitol, intitulat *Christentum und Nationen*, asupra cauzelor teologice și neteologice ale unirilor religioase de la Marča, Užgorod și din Transilvania; forma de guvernământ și perspectiva ortodoxă etc. Mai mult decât atât, cititorul avizat poate găsi, în al doilea capitol, *Staatenwelt und Religionen*, alte subiecte interesante și, aș afirma, „calde”, dacă ar fi să ne gândim la interdependența dintre Biserica Ortodoxă și apariția statelor naționale în Europa de Răsărit; raportul dintre Muntele Athos și istoria medie, modernă și contemporană a românilor; „apostolatul social” al ortodoxiei române în primul deceniu după cel de al doilea război mondial; Cardinalul Iuliu Hossu, caracterizat de autor drept „eine aufrechte Gestalt in den Stürmen der Zeit” etc. Cu certitudine că și lucrarea *Kirche in einer zueinander rückenden Welt*, Würzburg, 2003, va stârni interesul lectorilor specializați din țara noastră, care se ocupă de istoria Bisericii Române. Ne gândim, firește, la problematica unor capitole, dintre care amintim: *Einheit in Vielfalt; Zeugnisse für eine Einheit der Kirchen; Im Blick auf die Zeichen der Zeit* etc. Cu certitudine că radiografierea contribuției Mitropolitului Petru Movilă la unitatea bisericilor, eminentă personalitate a vieții bisericești la români, dacă ținem seama de calitatea lui de **precursor al modernității** („Wegbereiter der Moderne”); privirea sintetică asupra Teologiei la români, de la încreștinare până în prezent; începuturile și succesele Unirii religioase a unei părți a românilor ardeleni cu Biserica Romei (ca și reacția contra ei); uniri și proiectele de unire religioasă a românilor etc. vor determina un progres în ceea ce privește istoriografia istoriei Bisericii Române.

Efortul științific al Profesorului Ernst Chr. Suttner, concretizat în cărți, studii, articole și comunicări, în care a cercetat din perspectivă teologică și istorică Biserica în calitatea ei de instituție reprezentativă pentru un popor european, nu s-a îndepărtat de **valențele ecumenismului**, în a cărui putere crede. Aceasta explică în bio-bibliografia autorului prezența a trei volume, reprezentând problematica a tot atâtea simpozioane ecumenice, desfășurate la Regensburg și editate la Verlag

Friedrich Pustet, între 1970-1972, sub titlurile formate din **cuvinte cheie** („Schlagworte”): *Eucharistie zeichen der Einheit; Taufe und Firmung* și *Busse und Beichte*.

Prezenta tentativă de a ne apropia de un discurs istoric, modern și necesar, cum este acela ilustrat o viață de om de Profesorul Ernst. Chr. Suttner, așa cum am intenționat acum în fața dv., nu poate ignora efortul domniei sale în organizarea de acum cunoscutului **Program de cercetare asupra Unirii religioase a unei părți a românilor ardeleni cu Biserica Romei**. Firește, nu doresc să abuzez de coordonatele unei cărți de Jean Delumeau, *Mărturisirea și iertarea*, vis-à-vis de dificultățile confesiunii. Însă, trebuie să subliniez rostul Profesorului de „Spiritus rector” în organizarea și desfășurarea Programului, care a avut loc, în prima lui întâlnire, la Seminarzentrum Am Spiegeln Wien-Mauer (4-10 iulie 2001) și la a doua, în vara care a trecut, la „Universitas Apulensis” (10-16 iulie 2003), chiar în această sală. Nu mă îndoiesc, că vom putea publica și rezultatele celei de a doua întâlniri asupra acestei incitante teme, care a întrunit teologi și istorici străini și români, după cum am editat textele comunicărilor primei întâlniri în *Annales Universitatis Apulensis, Series Historica*, 6/II, 2002 (revista bucurându-se de un real interes în rândul specialiștilor istoriei Bisericii românești din veacul al XVIII-lea).

O privire de ansamblu asupra operei scrise de Profesorul Ernst Chr. Suttner, pusă sub **semnul ecumenismului**, ne obligă să ne gândim, aproape involuntar, la unul din argumentele lui Paul Ricoeur, potrivit căruia „istoria nu este decât o extindere a înțelegerii celuiilalt”. Mă întreb, aici și acum, în fața dv., dacă Profesorul sărbătorit n-a fost tentat, printr-o anumită parte a cărților și studiilor alcătuite, să înțeleagă istoria românilor în context european, navigând pe coordonatele unei mereu actuale „l’image de l’autre?” Cred că răspunsul la această interogație nu poate fi decât afirmativ din punctul de vedere al multor din cei prezenți acum în Aula Magna. Recunoașterea de către Universitatea din Alba Iulia a operei scrise a unui reputat Profesor, care a abordat din perspectivă teologică și istorică evoluția Bisericii și a legăturilor între creștinătatea apuseană și răsăriteană (de la fundarea noului oraș Constantinopol, prin împăratul Constantin, până în secolul XX), prilej cu care a cercetat aspecte și momente esențiale din istoria Bisericii naționale la români, echivalează, după cum constata zilele trecute un talentat cercetător, cu un atașament față de valorile teologice și istoriografice ale Europei moderne și contemporane. Gestul Facultății de Istorie și Filologie de a acorda Profesorului Suttner titlul de **Doctor Honoris Causa** este, trebuie să recunoaștem, sinonim cu o pledoarie pentru Europa și, până la un punct, rămâne un cordial atașament față de **istoria-interpretare**, recte **istoria-problemă**. De fapt, programele de cercetare de acum și din anii trecuți ai Facultății, așa-zisele granturi, indică o astfel de înclinare istoriografică. Nu ne îndoim că acest moment academic, încărcat de emoție și de povara datoriei, căci Profesorul Ernst Chr. Suttner acceptă să devină – cu drepturi și îndatoriri – membru al comunității academice apulense, este o etapă în colaborarea noastră umană și academică, dar și o punte („eine Brücke”) între două orașe europene: **Vindobona** și **Alba Carolina**.

Alba Iulia, 7 noiembrie 2003

IACOB MĂRZA